

**UCHWAŁA NR XIV/78/19
RADY GMINY PAPOWO BISKUPIE**

z dnia 27 grudnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodzin na lata 2020-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1111, ze zm.)

**Rada Gminy uchwała,
co następuje:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Papowo Biskupie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2020-2022

I. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Papowo Biskupie opracowany na lata 2017-2019, został przyjęty uchwałą Nr XXI/115/17 Rady Gminy w Papowie Biskupim z dnia 14 lutego 2017r. i stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy. Obowiązek ten wynika z art. 176 ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Głównymi problemami dezorganizującymi życie w rodzinie są: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, w tym pijaństwo rodziców lub już ich choroba alkoholowa, często związana z tym przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Takie rodziny wymagają stałego monitorowania, głównie przez asystenta rodziny, pracowników socjalnych jak też pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych, oraz podejmowania działań na rzecz tych rodzin w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana jak najwcześniej, by ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie, przez co zapobiec ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej w stosunku do dzieci w niej wychowywanych.

Założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie początku występowania problemów oraz eliminowania sytuacji, gdyby dziecko miało opuścić rodzinę.

W celu umocnienia rodziny tworzy się w Gminie Papowo Biskupie Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022, jako zespół działań wszystkich instytucji niosących pomoc dziecku i rodzinie.

II. Problemy rodzin dysfunkcyjnych w Gminie Papowo Biskupie

Z bieżącej pracy i obserwacji rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Papowie Biskupim. wynika, że z nieprawidłowym funkcjonowaniem rodziny wiążą się takie zjawiska jak alkoholizm, przemoc i znęcanie się nad członkami rodziny, rozwody, przestępczość, ubóstwo i bezrobocie, brak właściwej opieki rodzicielskiej i ogólnie nieporadność życiowa, nieprzystosowanie społeczne dzieci i młodzieży – czyli kłopoty w szkole, przestępczość i demoralizacja wśród nieletnich. Spośród wymienionych jedne mogą być przyczynami, a inne skutkami np. alkoholizm jednego z członków rodziny.

Występuje szereg czynników, które zaburzają prawidłowe funkcjonowanie rodziny, a tym samym warunkują jej bezradność w sprawach wychowawczych. Można je podzielić na grupy:

- **czynniki ekonomiczno – społeczne:** wielkość rodziny i jej struktura, pochodzenie społeczne rodziców, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi, podział pracy i ról w rodzinie,
- **czynniki kulturalne:** wykształcenie rodziców, wzory kulturowe i wychowawcze uznawane przez rodzinę, sposoby spędzania czasu wolnego przez członków rodziny, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci i ich przyszłego zawodu, stosunek członków rodziny do tradycji i nowości,

- **czynniki psychopedagogiczne:** atmosfera środowiska rodzinnego, charakter stosunków pomiędzy rodzicami oraz między rodzicami a dziećmi, charakter kontroli rodziców nad dzieckiem, stosowanie środków wychowawczych.

Ważne jest, aby rodzina posiadała umiejętności rozwiązywania różnorodnych problemów.

Niestety, niektóre rodziny nie posiadają wystarczających predyspozycji, by same mogły poradzić sobie w trudnej sytuacji. Mówi się wówczas o bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, czyli o trudnościach w realizacji funkcji wobec dzieci. Warto zaznaczyć, że nieporadności rodziców na gruncie wychowania bardzo często towarzyszą inne zaburzenia życia rodzinnego, jak: rozluźnienie więzi między jej członkami, zła atmosfera, niewłaściwe metody wychowawcze, niemożność sprostania kłopotom materialnym, problemy alkoholowe oraz inne dysfunkcje.

Wśród najważniejszych zagrożeń dla rodziny w Gminie Papowo Biskupie wymienić należy między innymi:

- ubóstwo, tj. brak zabezpieczenia podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych dzieci pozostających w rodzinie, przekładające się na tzw. „wychowanie w ubóstwie”,
- bezrobocie, które prowadzi do dysfunkcji życia osobistego, rodzinnego i społecznego, rzutuje na poziom życia i rozwój całego społeczeństwa,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- niepełnosprawność w rodzinie,
- uzależnienia w rodzinie; powodujące konflikty małżeńskie, problemy z prawem, niestabilność finansowa, kłopoty z pracą i zdrowiem, zaburzony system rodzinny (złamanie spójności i komunikacji w rodzinie),
- nieobecność rodziców (migracje zarobkowe),
- długotrwałe choroby,
- wielodzietność,
- samotne wychowywanie dzieci,

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest problemem zauważalnym na terenie Gminy Papowo Biskupie.

Jednakże najpoważniejszym problemem społecznym gminy są rodziny, które należy zdefiniować, jako niewydolne wychowawczo. Uwidacznia się to przede wszystkim w stałych konfliktach między członkami rodziny, ze szkołą i środowiskiem. W rodzinach tych brak jest planów życiowych, a żyje „z dnia na dzień”. Aspiracje życiowe rodziców i innych członków rodziny są na ogół mało wartościowe społecznie lub nierealne.

III. Podstawy prawne programu

Pomoc dziecku i rodzinie jest zadaniem własnym obowiązkowym samorządu gminnego. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.) w art. 176 ust. 1 nakłada na gminy między innymi obowiązek opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny.

Obowiązki gminy wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu swojej funkcji przez:
 - a) zapewnienie jej wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:

- a) kosztów szkolenia dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie ponoszonych przez rodzinę wspierającą,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka i w placówkach, tj.
- a) 10% wszystkich wydatków w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - b) 30% wszystkich wydatków w 2 roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - c) 50% wszystkich wydatków w 3 roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Gmina ponosi te wydatki, gdy dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka lub placówce od 01.01.2012r.

- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich wojewodzie,

Zgodnie z w/w ustawą rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie.

Wsparcie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Również ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1690 ze zm.) w art. 3 określa, że pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Katalog zadań gminy w obszarze pomocy społecznej zawiera art. 17 – 18 ustawy o pomocy społecznej. Wśród najważniejszych wymienić należy:

- 1) obowiązek udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych,
- 3) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania,
- 4) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo- wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- 5) dożywianie dzieci,
- 6) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach,
- 7) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Przepisami i dokumentami, które poza ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej chronią rodzinę są:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- 2) ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.),
- 3) ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.),
- 4) ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2018 r. poz. 2137 ze zm.),
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2019 r. poz. 730),
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.),
- 7) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2018r. poz. 107 ze zm.),

- 8) ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2019r. poz. 217 ze zm.),
- 9) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018r. poz.1878 ze zm.),
- 10) ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018r. poz. 450,ze zm.),
- 11) ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U z 2018r. poz. 2134),
- 12) ustawa z dnia 04 listopada 2016r. o wsparciu kobiety w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019r. poz. 473 ze zm.)
- 13) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczególnych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz.U. z 2018r. poz. 1061 ze zm.)
- 14) Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026r.

IV. Cel główny programu

Stworzenie systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci.

V. Cele szczegółowe

Cel 1. Praca z rodziną

- 1) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- 2) pomoc prawna,
- 3) współpraca z instytucjami, organami i organizacjami działającymi na rzecz rodzin,
- 4) pomoc asystenta rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Cel 2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

- 1) pomoc rodzin wspierających (w razie potrzeby),
- 2) udzielanie wsparcia rodzinie i dzieciom przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych,
- 3) edukacja rodzin.

Cel 3. Bezpieczeństwo dziecka i rodziny

- 1) finansowanie asystenta rodzinnego,
- 2) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 3) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację,
- 4) wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych dysfunkcjami.

VI. Spodziewane rezultaty

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
2. Ograniczenie umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną w pieczy zastępczej.
3. Ograniczenie czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej.
4. Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych, podejmowanie odpowiednich działań w rodzinach z problemem uzależnień lub przemocy.
5. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
6. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.

VII. Adresaci programu

7. Rodziny niewydolne wychowawczo oraz przeżywające trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci.

8. Dzieci i młodzież z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

9. Osoby i instytucje działające na rzecz pomocy dziecku i rodzinie.

VIII. Termin realizacji programu

Program realizowany będzie w latach 2020-2022

IX. Źródła finansowania

10. Środki pochodzące z budżetu Państwa

11. Środki własne gminy (dział 855 rozdział 85504)

12. Dotacje Unijne

13. Inne fundusze

X. Realizacja programu

Działania mające na celu realizację założeń programu, a nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną są koordynowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Papowie Biskupim przy współpracy z:

14. Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Papowo Biskupie,

15. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

16. Posterunkiem Policji w Lisewie,

17. Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Papowie Biskupim,

18. Placówkami Oświatowymi,

19. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chełmnie,

20. Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chełmnie,

21. Sądem Rejonowym w Chełmnie

22. Sołectwami

poprzez:

- Diagnozowanie problemów rodziny i dziecka,
- Podejmowanie działań w środowisku, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- Opracowywanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach działania pomocy w środowisku lokalnym,
- Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnionych, stosujących przemoc,
- Dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin oraz efektów tych rodzin.

XI. Monitoring i ewaluacja programu

Program realizowany będzie w latach 2020-2022. Z uwagi na duży okres realizacji będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny.

Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od realizatorów Programu, co umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności, a w razie potrzeby podjęcie działań korygujących, oraz planowanie dalszych działań w zakresie wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XII. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodziny i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promocja rodzinnego stylu życia. Wskazane propozycje zawierają przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające.

Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Uzasadnienie

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Papowie Biskupim posiada Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2017-2019 chwalony uchwałą Rady Gminy w Papowie Biskupim Nr XXI/115/17 z dnia 14 lutego 2017r. na okres 3 lat.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej art. 176 , do zadań własnych gminy należy opracować i realizować 3-letni gminny program wspierania rodziny.

Celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Papowie Biskupim jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnieniu swoich funkcji, związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny przy ścisłej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.